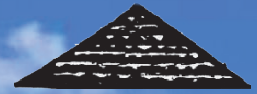

בין גל לגל

עלון שדות ים 1931 יד תמוז תשפא, 24.06.2021

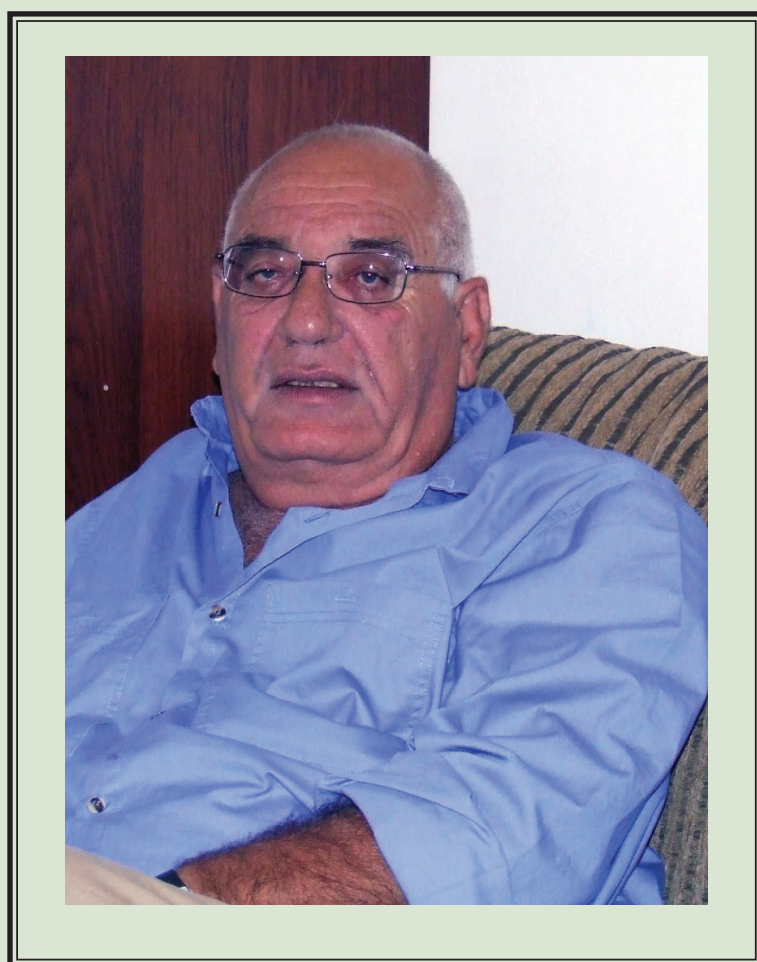

יש לי ארץ טרופית יפה

רענן, שאחראי על גידול האננס ב"בננות החוף" נשאל:

מתי קוטפים אננס בחממות שדות ים?

השיב: "במשך 8 חודשים קוטפים פעמיים בשבוע, ובעונת החורף כל 7-10 ימים".

דוד בכור ז"ל 1941-2021

הספד הקיבוץ לדוד בכור ז"ל

זוהר ויואב, רז ותמי, בר ויוסי, אלה ושימי, מאיה, רועי, תמיר, מורן ומאור, צור, יואב ורם, בני משפחה, חברים וכל מי שבא לחלוק כבוד אחרון לחברנו דוד בכור.

דוד עובד האדמה, איש האדמה ואוהב האדמה, רגליו נטועות בקרקע הארץ, אדם מופנם שעטה על עצמו חזות קפוצה, אך בתוכו פנימה ניחן ברגש וביחס חם ואוהב לסובבים אותו, הלך אתמול לעולמו והוא בן שמונים שנה.

דוד נולד במושבה יבנאל בט"ו בשבט 1941, דור שמיני למשפחת בכור, אחרון הבנים מתוך שמונת ילדיהם של שמחה ומצליח.

המושבה יבנאל נוסדה על ידי הסובוטניקים יוצאי רוסיה, שומרי מסורת חלוצים שבנו את בתי הבזלת במו ידיהם. משפחת בכור הייתה אחת מחמש המשפחות הראשונות בבית גן הסמוכה ליבנאל. סביו של דוד, כפי שנכתב על שלט שימור האתרים מעל ביתם, "רוזה ודוד בכור, הובאו לבין גן מטבריה על ידי הברון רוטשילד בשנת 1903. בשנת 1910 עברה המשפחה ממעמד של אריסים למעמד של איכרים, ובני המשפחה כרכו יחדיו את כיבוש העבודה והאדמה עם כיבוש השמירה, תוך אמונה בכח הסוס והידיים".

לימים מצליח הצטרף לארגון השומר שנוסד על ידי אלכסנדר זייד בראשית המאה העשרים, ואביו, דוד בכור נמנה בין מייסדיו. הארגון הוקם בין השאר בעקבות הנזק שנגרם ליבולים החקלאיים על ידי הבדואים וערביי הגליל. כגפיר מן השורה, מידי לילה, יצא מצליח לשדות רכוב על סוסו, וכשהאיר השחר שב לחושת הבוץ בה התגוררו בני משפחתו, נם מעט ויצא שוב לעבד את השדות. "סבא מצליח היה תעלומה. היו הרבה אגדות אורבניות סביב משפחתו", סיפר צור האחין של דוד.

באחד מימי שישי, סיפר דוד לנכדו, כאשר מצליח חזר מהשמירה, עמס חרמש על גב הסוסה ויצא לקצור את החיטה בשדות. בדרכו חזרה, נבהלה הסוסה מרעש פתאומי, החרמש נשמט ומצליח נפל מהסוסה על להב החרמש. לאחר מותו של האב עברה המשפחה טלטלה קשה. דוד נשלח להתחנך בכפר יחזקאל ובהמשך עבר לפנימיית הדסים. בשנת 1950 הגיע דוד בן התשע לשדות ים, כאן הצטרף למשפחתם של עדה, אחותו, וראובן פורת והיה כאח בוגר לבנם הקטן צור.

דוד השתלב בכיתת "ארז" וזכור לבני כיתתו כילד מופנם ושקט, אדיב ומשתף פעולה שלא פעם נחלץ לשמור על הצדק החברתי. כבר בנערותו נטמנו זרעי הקשר העמוק לעבודה במטעים. בימי העבודה בשכבת הנעורים, דוד עבד במטעי הבננות תחת אחריותם של אריה שדה וישראל מאיר זיכרוןם לברכה.

לאחר הצבא, יצא דוד לשנה שלישית, שנת שירות, בקיבוץ פרוד. איתו היו גם בני כיתתו יאיר טל וגידי מיכאלי. לצד העבודה במטעי התפוחים והאפרסקים היו לצעירים גם חיי חברה פוריים. שלושת בני כיתת "ארז" הכירו שם את בנות זוגם, ובתום השנה שבו עימן לשדות ים.

חודשיים לאחר שובו לקיבוץ, באפריל 1965, דוד נישא לשולה, בת קיבוץ עין כרמל. שנתיים לאחר מכן נולדה בתם הבכורה, זוהר, וכעבור שנתיים נוספות הצטרף למשפחה רז, בן הזקונים.

אך טבעי היה שדוד יצטרף לצוות הבננות. שם רכש ניסיון וביסס את מעמדו המקצועי. הוא נשלח מטעם שדות ים להיות ציר באסיפות "גרנות", והתערה בין הבננצ'יקים המובילים במשקי הסביבה.

במקביל לעבודתו בבננות, דוד עבר קורס למורי דרך, הצטרף לצוות הטיוולים והוביל טיולי חברים ומתנדבים ברחבי הארץ. זכורים לילדים הטיוולים הרגליים האינסופיים ברחובות ובסימטאות ירושלים, כשיצאו לחילופים בירושלים. דוד לא חסך מהם כל סיפור או מידע שרכש בעצמו.

ב-1975 דוד קיבל על עצמו את ריכוז החמלול, חממות הוורדים שהוסבו ללול פיתום. כדרכו, הוא הקדיש לעבודה

ימים כלילות והתמסר לתפקידו במלואו. באותה תקופה, ילדיו לא הרבו ליהנות מנוכחותו של אבא.

לאחר מכן, יצא דוד לעבודה בגרנות וניהל את מערך האריזה של האבוקדו.

בהמשך, נבחר דוד לסדרן עבודה, תפקיד תובעני לשיבוץ חברים, בני הנעורים, אולפניסטים ומתנדבים לעבודה בענפי השירות והמשק. בתום סידור העבודה, שב למטעים ובנוסף, קיבל על עצמו לרכז את ועדת בירורים.

בשנת 1982 נבחר למזכיר הקיבוץ, והשתלב בוועדה הכלכלית ובוועדת חברה.

לאחר לידת נכדתו הבכורה, שב לריכוז המטעים והתמיד בעבודתו בבנות עד צאתו לגמלאות.

לאורך כ- 25 שנים, מאז שובו מהצבא, עבד רז לצידו של אביו, הן במטעים והן בחמלול. "הוא כל הזמן רצה ללמוד", סיפר רז, "ניסה לשפר, דחף קדימה, שאף לגדול להתפתח ולהתייעל. עשה הכול כדי לא להישאר במקום, להמשיך הלאה ולעשות כמה שיותר". אט-אט רכש רז את רזי העבודה והטמיע את הערכים של אביו. עם החריצות, האחריות,

ההתמדה והמסירות הגדולה, רז קיבל את שרביט ריכוז המטעים ואפשר לדוד לצאת לגמלאות, לפני כעשר שנים.

צימאון הלמידה, קריאת ספרים ואהבתו למוסיקה קלאסית וג'אז העשירו את יומו.

לפני כ- 11 שנים נפטרה שולה ממחלת הסרטן. לאורך תקופת חוליה ליוו אותה דוד והילדים, תמכו בה וסייעו לכל צרכיה בנאמנות ובאהבה עצומה. דוד מצא נחמה באהבה האינסופית שהרעיף על הנכדים. הוא שפע רוח והעניק להם מטוב ליבו. עד יומו האחרון ביקש לדעת אם הכול אצלם כשורה.

לפני כשבועיים, מצבו הרפואי החל להידרדר, והתגלתה בגופו של דוד מחלת סרטן ממושטת. מפוכח וחד כדרכו, שב הביתה, עישן סיגריה על המרפסת וביקש שיניחו לו ושיעשו הכול שלא יסבול מכאבים. "חייתי חיים מלאים וטובים", אמר לילדיו, "הגשמתני את עצמי, אין לי דאגות. ככה אני רוצה לסיים את חיי". בימים האחרונים ביקר אותו מקסים בבית החולים וישב לצד מיטתו. כשפקח דוד את עיניו ונתקל במבטו של מקסים, זרק לעברו, "מקסים שלום, מה נשמע? תגיד מה יהיה עם הקיבוץ?"

כך, עד הרגע האחרון, גילה עניין ואכפתיות. כזה היה, נטוע באדמת שדות ים וחבר מסור מאין כמוהו. אוהב האדמה ועובד האדמה שב היום לאדמת קיסריה. בצל העץ ינוח לעולמים איש האדמה.

יהי זכרו שמור ונצור בתוכנו.

הספידה: אביטל שחר

סבא שלי, סבא יקר שלי

בחיים לא האמנתי שברגע החיים יתהפכו לי ב-180 מעלות. איך אנחנו קשורים אלייך, אוהבים אותך, איזה אדם אתה, סבא שלי שובה את הלב של כולנו ושל כל אדם שהכיר אותך.

איך אבא ואמא לא עזבו אותך דקה, לא בחג, לא בשישי, לא בשום דבר. אמא, אבא, בר ומאיה אהבו אותך אהבת נפש לא פחות ממני. איך הייתי באה כל שישי, מפנקת אותך בארוחת צהריים אחרת, כל מה שהיה עולה על דעתך ושהיינו יושבים בדשא כל שישי ומדברים שעות על החיים- על מה צריך לעשות, איך להתקדם, מה ללמוד ועוד דברים, על מי שהיית בחיים שלך- דמות ראויה להערצה, על החיים שעברת ועל מי שאתה למרות זאת.

איך אפשר בכלל להסביר ולתאר את מי שאתה עבורי. כל אחד שמכיר אותי יודע, קודם כל סבא, אחרי זה כל השאר.

החבר הכי טוב, האוזן שלי, הלב, האהבה הכי גדולה שלי בעולם והלב שלי פשוט ככה.

מעולם לא חשבתי שככה דרכינו ייפרדו, הלכת מהר מאוד, מהר ידעת הכל ודאגת להכין אותי לזה כבר לפני שבועיים.

מבטיחה לך לקיים את מבוקשך- להסתפק בדברים הקטנים ורק להיות מאושרת. מבטיחה לך לשמור על אמא ואבא ובר ומאיה ועל רז תמי והבנים שאתה כל כך אוהב, מבטיחה שתמיד נהיה משפחה מלוכדת אחת.

מבטיחה לך לא לרחם על עצמי בכלל, למרות שקשה לי והעצב משתלט.

עשיתי הכל סבא שלי, ניסיתי להקדים את החתונה, לעשות הכל, רק כדי שתוכל לשמוח איתי, מצטערת שלא הספקתי סבא, מצטערת שאת החלום שלך שאמרת לי שכל כך רצית לראות אותי עם ילדים לא הספקתי להגשים לך, תסלח לי סבא שלי.. מצטערת שלא ראיתי את זה קודם, את הסבל שלך, למרות שהרגשתי שמהו לא תקין איתך. מצטערת שלא הצלחתי לעזור ולהקל לך את הכאב הארוך שחווית.

אני שמחה ששחררת, לא סבלת הרבה זמן, ידעת שכמו סבתא אתה לא תהיה. תמיד היית אצילי, אין כמוך סבא שלי, צלול עד הרגע האחרון, הרופאים לא האמינו כזאת התדרדרות בשבועיים מ-0 ל-100, וזה רק אומר שהנפש שלנו מחוברת לגוף ב-100 אחוז, וכשהנפש שיחררה הכל משתחרר.

תודה על כל הרגעים לצידיך ואיתך, איזה כיף שזכיתי בכזה סבא מיוחד, כזה חבר, איש סודותיי והאהבה הכי גדולה בחיי. תודה לך סבא שלי על כל הרגעים לצידיך, תודה על כל העצות והטיפים שלך, תודה על השמחת חיים שלך, והניסיון שלימד אותי להתמודד עם הכל מהכל, ושהכל קטן עליי, תודה שלימדת אותי להאמין בעצמי ולדעת שהשמיים הם הגבול בשבילי.

היית לי זכות שהיית בחיי, לנצח תהיה נצור בתוכי ובליבי לעד.

תנוח על משכבך בשלום מלאך שלי, אני אוהבת אותך

נכדתך אלה

פעם היו שדות ירוקים,
שנושקים לשמש.
פעם היו גאיות שבהן זרמו נחלים,
פעם היו השמים כחולים,
עם עננים לבנים מעל.
פעם הם היו חלק מאהבה אין סופית.
אנחנו היינו האוהבים
שטיילו דרך השדות הירוקים.
השדות הירוקים נעלמו כעת,
צוחצחו על ידי השמש,
נעלמו מהגאיות שבהן זרמו נחלים.
נעלמו עם הרוחות הקרות. שנסחפו לליבי
נעלמו עם האוהבים שנפרדו מחלומותיהם.
איפה השדות הירוקים שבהם טיילנו ?
היה לי גיס איננו עוד
לפני עשור ועוד קצת כשאחותי נפטרה ידעתי היטב
שיש לי אותו קרוב אליי ושלי.
נצר למשפחתי שהייתה לי ושעזבה אותי לעד.

הגיס שלי גם הוא כבר לא איתי.

הייתי בת פחות מ 10 שנים כשאמא סיפרה לי שלשולה יש חבר שהוא לא ממש מן התפוצה שלנו, אבל אמא אמרה שדוד בחור טוב וגם ממושקף. למה אמא ציינה את הפרט הנ"ל לעולם לא אדע. הייתי ילדה קטנה עם צמה ורק תחתונים לגופה שרצה מבית הילדים לפגוש לראשונה את החבר, של אחותי הגדולה. שמיד אהב את הרעיון שלשולה יש אחות קטנה. היה לי גיס דוד בכור שמו והוא היה הגיס, הכי טוב שהיה לי. עם לב ענק גדול מסה"כ חלקיו, עם חיוך שובה לב הנסוך על פניו כל העת וכל הזמן. הוא היה קיבוצניק בכל רמ"ח אבריו. כזה שמבין בבננות ויודע בננות יותר מאשר ידע את עצמו, אם בכלל. הוא הבין את טבעה של הבננה, צבעה וכמות המים ש להם היא זקוקה, הבננה. איש עבודה חרוץ אוהב אדמתו והיא, אדמתו, אהבה אותו. עד שפרש מעבודתו כמעט בעל כורחו. אהב לשמוע מוזיקה קלאסית מבוקר עד ליל ולקורא ספרים, המון ספרים שהחליף בספריה, שזהר קנתה, או שאסף מפה וגם משם.

הגיס שלי היה הבעל המושלם כשטיפל באחותי אשתו, על ערש מותה. במסירות אין קץ תוך כדי שהוא מלטף את לחייה ואומר לה כמה היא יפה וכמה שהוא אוהב אותה. עד שהיה לאלמן והיה עצוב כל כך.

היה לי גיס איננו עוד. שתמיד דאג לי שתמיד דחף את אחותי לקנות לי, להזמין אותי. וכילדה ועד שהתבגרתי הייתי מצטרפת אל אחותי וגיסי אל הילדים לטיולים לירושלים לנהריה וגם בשכם הייתי אצל אחותו האובדת של גיסי שגם הוא לא ידע, שהייתה לו אחות.

הוא נולד בט"ו בשבט. בשנה הראשונה להכרותינו נשוי טרי לאחותי, אמא מבקשת ממני שאכתוב ברכה לדוד יום הולדת. ואני מצייתת לכל בקשה של אמא. ממרום גיל 11 שנות קיומי אני כותבת ברכה.

לדוד יום הולדת

ט"ו בשבט שמח

השקדייה פורחת ולגייק יש קרחת.

מאז ועד שתם הוא לא שכח ש...השקדייה פורחת. בכל יום הולדת שלו. ואני אותו לא שוכחת ואת יום הולדתו.

כשמעט בגרתי לא פספסתי אף לא מופע אחד שהיה באמפיתיאטרון של קיסריה. כשלא הלכתי עם שולה הוא חיכה לי וכשהוא לא היה כל שנדרשתי להגיד שהגיס שלי הוא דוד בכור ומיד הכול הסתדר. נפתחו השערים וזרמתי עם ההמון אל עוד מופע באמפיתיאטרון. הגיס שלי תמיד נתן עצות גם כ שלא ביקשתי. הוא ידע הכול גם כ שלא ידע, הוא ידע. היו לו דעות ומחשבות משל עצמו והוא לא, הוא לא, שמר אותם רק לעצמו. הוא היה וכחן גדול ולא חשוב על מה, ויכוח תמיד היה הטעם לחייו. החיוך רב הקסם שהיה טבוע בו עמד לזכותו כל עוד הוויכוח ניצת ונסק לגבהים. הוא היה יתום מאב כשהצטרף כילד חוץ לקיבוץ שדות ים לגדול אצל אחותו הגדולה עדה. וזה היה בעוכריו. והוא גם היה עם יחוס לפחות כך חשבה אמא שלי. כי היה דור שביעי בארץ שנולד ביבניאל המושבה. היה לי גיס שאהב אותי ואני אותו, לא עוד. תנוח גיס על משכבך בשלום עשית די לאדמתך לקיבוץ לכל אשר לך, עכשיו תורך לנוח ותמסור ד"ש חמה לאחותי. עצמת גיס עינך לעד כמו שרצית כמו שייחלת לעצמך בשקט בדממה להסתלק מן העולם ודי.

תחסר לי גיס, מאוד.

"ודע לך שהזמן והאויבים, הרוח והמים,

לא ימחקו אותך.

אתה תמשיך, עשוי מאותיות.

זה לא מעט.

משהו, בכל זאת, יישאר ממך".

דבורה קמינר

דברים שרציתי לומר ולא נאמרו על קברו של הדוד שלי, "אחרון היבנאליים" - דוד דויד'ל בכור.
לעניות דעתי, אבד לנו במשפחה אתמול השריד האחרון של היבנאליות המקורית.

וזה לא צחוק.

זהו סופו של עידן.

עידן מיתולוגי.

עידן שכשלעצמו הוא מיתוס.

ושהמיתוס שבו הוא מתגלם הינו בסיס לכל כך הרבה ממה שאנחנו וממה שעולה וצומח איתנו ומאיתנו.
יש לי אימרה קטנה, מין בדיחה שאני זורק לפעמים לחלל שלא על מנת לקבל תשובה. אני אומר "היום זה לא מה
שהיה פעם, וזה נכון תמיד."

נדמה לי שה"חוכמה" הזו, ה"זן" הזה בזעיר אנפין, המעין קואן הזה, הוא צליל שקלטתי איכשהו ברבות השנים ליד
הדוד שלי, דוד, בקיבוץ. כי זהו צלילה החבוי של היבנאליות שלו.

משום שיותר מכל נציגיה עלי אדמות, לדוד (דויד'ל - שם החיבה המחוייך שנתתי לו בשנים האחרונות) היה חלק
גדול, חלק הארי, בתפישת העולם הגלילית הזו שנקלטה בנפשי ובכל מאודי.

מי שהיה שם יודע. ומי שלא, אולי לעולם לא יבין את תורת הידיעה היבנאליית שהדוד שלי פשוט ניחן בה.
הצחוק שלו לדוגמה. הצחוק שלו היה לפעמים מוצף אירוניה. מאיר בשובל קצר וחד של אירוניה. לא ציניות
פוצעת, או סארקזם לעגני, לגמרי לא, להיפך, האירוניה שבצחוקו הייתה מלטפת ומשכינה רווחה, מושיטה יד
ופורקת מתחים.

צחוק שיש בו ביטול מציאות ויצירת מציאות בעת ובעונה אחת.

כאילו אמר "עזוב אותך מכל זה, בסוף כולנו בני אדם ואתה, אתה בסדר גמור, תאמין לי - אתה בסדר גמור..."

מבחינה זו הדוד מהבננות, זה שנהג לתפוס תנומה על הספה כשיד הברזל שלו תומכת בראשו ולעולם לא
מתמוטטת מתוך שינה - פלא פיסיקאלי בלתי מוסבר, דודי דוד, היה עבורי מין עוגן ומצוף מחוברים יחדיו בנקודה
מסויימת בים הגדול. תמיד שם. תמיד נכון שייקשרו אליו. נוסך תחושת שייכות ורוגע. אם לשעה קלה ואם
ארוכה. גם עוגן וגם מצוף. צף אך יציב.

שם וקיים.

כאן וקיים.

כמו כל היבנאליים, כמו היבנאליות עצמה, הוא מחזיק, והיום לצערנו לוקח איתו, את המיתוס ואת התובנות
האינטואיטיביות שבמיתוס הזה. את התובנות האטריות שנרקמו אי שם בין טבריה לתבור ומשם הלאה, צפונה.
את הזן של ארץ הגליל.

ואכן, הזן העממי, האיזון המפוכח ותבונת היבנאליות אולי הולכים ונמוגים עם לכתם של האנשים, עם לכתו
של הדוד שלי, אבל זיכרון הצחוק הזה שלו, זכרון האירוניה הטובה,
המפצה שבצחוק הזה, נותרים בעולמנו המתגר והמבלבל, ומי שחפץ
בכך ומי שצריך, יכול למצוא בהם ובמיתוס הצרוף בהם, עוגן ומצוף,
מצוף ועוגן.

היה שלום דויד'ל יקירי...

יואב פורת

עורכת: רחלי בובר | גרפיקה: לאה קציר | תגובות 052-8795235 | rachel.bober1@gmail.com

טיבון שוחים